

5017

ACC. N:R.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—2—

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *P. S. Goudeus*
Härad: *Norra Åbo* Adress: *Värjö*
Socken: *Årkeljunga* Berättat av: *Pet Rolp.*
Uppteckningsår: *1936* Född år *1853* i *Röke*

Uppteckningen rör *Pet Rolp. Årkeljunga, och hans*
kilverkning av träskor.

Skriv endast på denna sida!

Bengt Rolf är född i Värstjö år 1853 på ett torp under Anders Nilssons gård. Denna gård är numera känd i två hälften varav Josef Anderssons stäbhus, Josef var son till Anders Nilsson, numera äger ena delen och Viktor Nilsson i Slättstjö den andra. På grund av ekonomiska svårigheter, måste hans föräldrar, Bengt Rolf var hans far, lämna det torpet hade. Det var ett stort bra torp, som född två kor. De flyttade då in i skogen och grävde sig där en jordlyda med ristak, som de sedan fingo bo i. Dessa ekonomiska svårigheter berodde på skuld till Anders Nilsson, som tog från dem båda deras kor och deras enda gris. Bengt Rolf var en gammal knekt.

Denna Bengt blev ofta anlitas, när

små barn hade utslag i ansiktet, för att han skulle slå med flintan på stål, så att gnistarna fört ner i ansiktet på barnet. "De kom me blietna o blösa så forskräcked."

Vid 21 års ålder började Per att göra träskor. Han hade då i tre år haft dräng-tjänst i Vittsjö socken. Han fick då plats i Norra Rönne tillsammans med brodern Nils, senare skomakare i Värjö, född år 1857. Deras hus bondé hette Olof Andersson. En träskomakare i Norra Rönne dog just vid den tiden. De gamla verktyg, han lämnade efter sig köpte Per, varefter han flyttade till Baka till sitt hem i jordlyddan i Värjö.

Nu började han på allvar lära sig träskotillverkningen. Till en början gjorde han endast "göingeträsko". De hade spetsig vass rygg.

På en marknad: Rungelholm, dit han själv
gick med sina hästar, fick han se hästar
med rund egg. Han såg, att det gick mycket
bättre att sälja dem än de vanliga. Han
så kom hem började han strax göra lika
dana. Då han infört denna modellen, bör-
jade han strax få bättre betalt för sina
hästar, ja, han kunde ibland få ända upp
till 40 öre pr. par.

Efter ett par år blev Per kvar i en ung
lös i Jämsläst och flyttade dit, där han övertog
ett litet torp. Där påstod han bestämt, att
det spökade. Den gamle ägaren gick varje
natt upp på "Loppet", vinden och flyttade på
ett krus, som han brukat ha sina pengar
i. Subben kallades allmänt för "Juden".

År 1882 flyttade han till det lilla

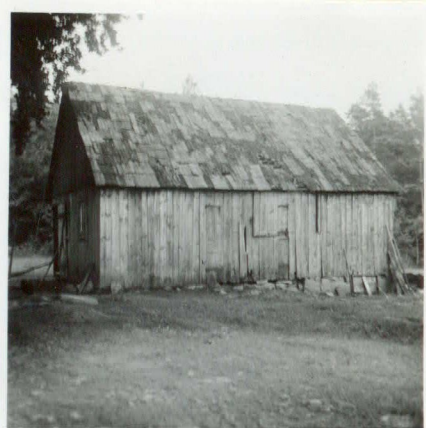
ställe i Höljunga, kan ännu råas ut. På fig. 1 se
vi hans böningshus och på fig. 2 det bästa av
hans båda

4

Däliga uthus
stallängan

Detta lilla
ställe kan kan
ända till för
många få se
sän skott ut-

a. Fig. 1. märkt och b. Fig. 2.

samtidigt sysslat med "träskomageri."

Det trä, som användes vid tillverkning
av träsko, är al. Först sågas och kugges den bit,
som skall användas, ut i lagom stort format.
Med ett borr, se fig. 3, borrar man genom trä-
biten, så långt den skall hållas ut, som ju är de-

roende av den önskade storleken.
Med bredya och tångsla, se fig. 3,
formas de yttre konturerna, så-
som vrist o. s. s. "Svängarna" hålgen
formas med tillhjälp av såg och
tångsla. Medelst "navare" gräves
hållet till foten (~~större~~ ~~als~~ göres
färdigt). Se fig. 4, där två röskor fin-
nas, med vilket hålet sist utformas.

Fig. 3.

Hälen behöves
för sin utform-
ning ett sär-
skilt redskap,
"holakrop", se
fig. 5.

För att

alla jämnas &c.

Fig. 5.

Fig. 4.

Skriv endast på denna sida!

gjämsketen inne i träskan ska kunna lagas
undan användes ett redskap, som heter
"slättejärn". Då även detta använts för att
tucka albiten, är träskan färdig.

Träskan är en folkbekändnad, som för
var synnerligen vanlig, såväl här jag haft sä-
dana i min barndom, men som numera an-
vändas så gott som uteslutande av äldre per-
soner på landet bygden.

Fig. 6.
"Slättejärn"

Skriv endast på denna sida!